

του τὰ δόγματα τῆς θρησκείας αὐτοῦ· διδάσκει τὴν ἱστορίαν τῆς πατρίδος του καὶ τοὺς κυριωτέρους χαρακτήρας τοῦ διέποντος αὐτὴν θεμελιώδους νόμου. Ἐν τῇ Κοννεκτικούτῃ καὶ τῇ Μασσαχουσέτῃ σπανιώτατα εὐρίσκεται ἄνθρωπος μὴ εἰδὼς, ἔστω καὶ ἀτελῶς, πάντα ταῦτα· ὁ δ' ἀπολύτως ἄγνων αὐτὰ θεωρεῖται οὕτως εἰπεῖν φαινόμενον.

ΧΟΡΟΣ ΕΝ ΑΙΓΙΝῃ, ΕΝ ΕΤΕΙ 1829

... Μετὰ ἔν ἔτος ἐπανεκτᾶτο τὸ Μεσολόγγιον καὶ σκιρτῶσα ἤκουσεν ἡ Ἑλλάς τὴν λαμπρὰν εἰδησίην· δὲν ἐχαίρομεν δὲ ἀπλῶς διὰ τὸν θρίαμβον, ἀλλὰ πρὸ πάντων διότι ἡ ἀνάκτησις πόλεως κατὰ τὴν Στερεάν Ἑλλάδα ὅπου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη, εἶχεν ἐπανέλθει βαρὺς ὁ ζυγὸς, θὰ ἐβίαζε τὰς Δυνάμεις νὰ ἐπεκτείνωσι τὰ ὅρια. Πανταχοῦ ἄρα φαιδρότης καὶ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις, καὶ ἐν τῇ πτωχείᾳ ἡμῶν πάντες ἐφιλοτιμήθημεν νὰ πανηγυρίσωμεν τὴν νίκην τοῦ Σταυροῦ. Ὁ Κυβερνήτης διέταξε δοξολογίαν· ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Γραμματεὺς ἀπήγγειλεν ἐπ' ἐκκλησίας λόγον προκαλέσαντα καὶ δάκρυα καὶ εὐφημίας, καὶ τὸ ἐσπέρας ἐφωτίσθη ἡ πόλις. Ὁ δὲ Τρικούπης, ἑορτάζων τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς γῆς τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ἐκάλεσεν ἡμᾶς καὶ εἰς εὐθυμίαν, ἐν ἣ παρῆσαν πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κράτους, οἱ πρέσβεις καὶ ὅσοι ἄλλοι γνωστοὶ ξένοι· ἔτυχον τότε διατρίβοντες ἐν Αἰγίνῃ. Σημειωτέον δ' ἐναυθὰ ὅτι, ἐκ τῶν τριῶν ἡ τεσσάρων μεγαλοπρεπεστέρων οἰκιῶν τῆς μητροπόλεως τῆς Ἑλλάδος, τὴν μίαν κατεῖχεν ὁ τελῶν τὴν ἑορτήν· οἱ λοιποὶ δὲ ἡμεῖς ἐνεφωλεύομεν ὡς ἀληθεῖς διάδοχοι τῶν Μυρμηδόνων εἰς ἰσόγαια, κλίνην ἔχοντες τὸ χῶμα καὶ ἐπιπλατὰ δερμάτινα δισάκκια, τοὺς πιστοτάτους τούτους συντρόφους τῶν συμφορῶν ἡμῶν καὶ περιπληνήσεων, κρεμάμενα ἀπὸ μακρῶν ζυλίνων ἡλῶν ἐπὶ μαυρωπῶν τοίχων, καὶ σκευὴ τραπέζης πινάκια βαναυσουργῆ, ἐστερημένα χειλέων καὶ ὀδοντωτᾶ, εἰς ᾧ μετεχέομεν ἀνυπόμονοι ἀπὸ κοχλαζούσης διώτου χύτρας φακᾶς ἢ φασήλους. Καὶ ὅμως ἡμεῖς πανευδαίμονες καὶ ἐμακαρίζομεν ἑαυτοὺς, διότι πρῶτον τότε μετὰ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἐτρώγομεν ἀκαταδίωκτοι καὶ ἀδάκρυτοι τὸν ἄρτον ἡμῶν. Συνήλθομεν δὲ εἰς τὸν εὐρυχωρότατον τῶν δύο θαλάμων τοῦ ὑπουργικοῦ μεγάρου, πρὸς τὸ μέτωπον οὐ τινος, ὑπὸ τὰ παρὰ θύρα, ἔκειτο μακρὸν ἀνάκλιτρον ἢ σοφᾶς κατὰ τὸ τουρκικὸν ἔθος, ἐφ' οὗ ἐκάθηντο σεσωρευμένα· αἰδέσποιναι, φοροῦσαι φρέσια, φακιδία, μπόλιας, ἐνὶ λόγῳ ἐκπροσωπεύουσαι διὰ τοῦ ἐνδύματος πάσας τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος. Τὰς δύο δὲ πλευρὰς περιεζώνονον θρανία μελιταῖα, καὶ ἐν τῷ μέσῳ, πρὸς τὴν εἴσοδον, ἴσταντο ὄρθιοι· ὁ Κυβερνήτης, οἱ ξένοι καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων τούτων παρίστατο καί τις πρίγκηψ, τὸ γένος Ἑλλήν, νεωστὶ ἐλθὼν ἐκ Παρισίων, μετὰ τῆς σκιατραφοῦς αὐτοῦ συζύγου, φερούσης ἐσθῆτα

«Καλὴν πορφυρέην καὶ τερμύοντα χιτῶνα» καὶ ὡς πύργον Κυβέλης ἀναπεπταμένην καὶ ὑψηλὴν ἐχούσης τὴν κόμην. Ἡ λιπαρὰ αὕτη πριγκίπισσα, στρέφουσα τὸ βλέμμα ἀδικόπως πρὸς τὴν αἴθουσαν, ἐφαίνετο οἰκτείρουσα τὸ ἐνδυμα καὶ τοὺς τρόπους τῶν παρακαθημένων, καὶ ἐχλεύαζε καὶ ἐκάγχαζε καὶ ὡς παρακάξα, κατὰ τὸν μακαρίτην Κλονάρην, ἐκιττάβιζε γαλλιστί.

Ἐξεῖχε δὲ πασῶν τῶν δεσποινῶν κατὰ τε τὸ κάλλος, τὸ ἀξιοπρεπὲς τοῦ ἥθους καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν τρόπων ἢ οἰκοδέσποινα, ἢ τις, γόνος οὔσα τοῦ ἀρχαιοτάτου τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ τῶν Μαυροκορδάτων, καὶ τυχοῦσα ἐλευθερίου ἀγωγῆς, διδαχθεῖσα δὲ καὶ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς τὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἰσότητά ἔρωτα, διεκρίνετο ἐπὶ εὐπροσηγορίᾳ. Τοσοῦτῃ δὲ εἴλυε τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην, ὥστε εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὡς εἰς ἀνάπαυλιν πόνων καὶ ταλαιπωριῶν, συνήρχοντο οἱ ἐγκριτώτατοι τῶν χρόνων ἐκείνων, οἱοὶ Κουντουριώτης, Ζαΐμης, Μαυρομιχάλοι, Μισούλης, Κλονάρης, Ζωγράφος καὶ ἄλλοι. Καὶ εἶδους εὐπρέπεια καὶ σχήματος σωφροσύνη καὶ ἡθῶν αὐστηρότης καὶ προαίρεσις φιλόανθρωπος καὶ λόγου σειρὴν καὶ χάρις ἐγοήτευσον καὶ παρεμύθουν. Εἰ δὲ καὶ εἶχεν ἀκάματον τὴν γλῶσσαν, οὐδέποτε λέξις ἄτοπος ἐξέφυγε τὰ χεῖλη αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ προσήκοντα οὐδέποτε ἠνέχθη ν' ἀκούσῃ.

Ἡ γυνὴ, ἤκουσα πολλάκις λέγοντας τοὺς πολλοὺς, ῥέει ἀπαλὴ ὡς τὸ ὕδωρ, ὁ περ ἐὰν ἀπαξ διαρρήξῃ τὸν φραγμὸν κατακυλίεται, οὐδὲ δύναται πλέον νὰ ἐπιστρέψῃ. Εἰς τῆς ὥραιας δὲ ταύτης μεταφορᾶς τὴν ἔννοιαν ἐβάθυνεν εἴπερ τις ἄλλη ἐκείνη· ὅθεν καὶ ἐναυθὰ καὶ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ, ὅπου διέτριψε πολλὰ ἔτη μετὰ τοῦ συζύγου, ἀντιπροσώπου ὄντος τῆς Ἑλλάδος, ἀπέλαυνεν ἐξαίρετου ἀγάπης καὶ τιμῆς.

Ἐν τοσοῦτῃ τοὺς κιτταβισμοὺς τῆς πριγκίπισσης διακόπτουσι τὰ λιγυρὰ προανακρούσματὰ τῆς ὀρχήστρας, ἢ τις συγκειμένη ἐξ ἐνὸς καὶ μόνου βιολλίου, θέλγει τὰς ἀκοὰς καὶ κνίζει τοὺς πόδας τῶν χορευτῶν. Ἴδου ὁ τράχηλος τοῦ λυριστοῦ κυρτοῦται, ἢ ἀριστερὰ σιαγῶν αὐτοῦ στηρίζει τὸ ὄργανον καὶ τὸ πλῆκτρον κινεῖται εὐμολπον καὶ μεγαλοπρεπὲς τὰ ὅλα πάντων τανύονται καὶ προκύπτουσιν οἱ δεξιοὶ πόδες. Ἀλλὰ, βαβαὶ τῆς συμφορᾶς! μόλις ἤχη ὁ πρῶτος τόνος καὶ μίξ τῶν χορδῶν, ἐπραγεῖσα μετὰ πατάγου, παρ' ὀλίγον καθιστᾶ ἑτερόφθαλμον τὸν λυριστήν. Ὅποια ἀπελπισία! διότι ἀνὰ πᾶσαν τὴν Αἰγιναν οὐδεμία χορδὴ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς κοπέσης εὐρίσκατο! Ἀπεχώρησε δὲ περι-

λυπος ὁ ἀγαθὸς λυριστὴς, ὅς τις μὴ ᾶν ἐξ ἐπαγγέλματος μουσικῆς, εἶχε συγκαταβῆ νὰ ὠραίσῃ τὴν ἑορτὴν διὰ τῆς ἀρμονικῆς αὐτοῦ δεξιότητος. Διανέμων δὲ μετὰ ταῦτα δικαιοσύνην ὡς πρόεδρος δικαστηρίου, ἀνεπόλει πολλάκις τὸ ἀφιλότιμον τῆς χορδῆς, οὐ ἔνεκα δὲν κατώρθωσε νὰ διανείμῃ καὶ τέρψιν εἰς τὰς ἀνυπομόνους ἀκοῆς τῶν πανηγυριζόντων τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Μεσολογγίου.

Διεδέχθη δὲ τὸν ἀτυχῆ λυριστὴν κιθαρωδὸς, ὅλος κομψεύμενος καὶ πρόθυμος νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἐμπειρίαν αὐτοῦ, ὅς τις
«Κλάγγας ἐξ ὑπάτης χέλιος βαρυνχέα φωνή»
 ἀνεκρούσατο τὸ τότε ἀγοραῖον·

Ἐὖρα ἤλθεν
 Ἐχε ὑγείαν,
 Μὲ θρηνηθῆναι
 Ἀναχωρῶ.
 Ἐχε ὑγείαν
 Φεύγω πηγαίνω,
 Τὸ πεπρωμένον
 Ἀκολουθῶ» κτλ.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ μὲν ἄσμα ἦν ἄμουσον, ὁ δὲ ἦχος θαρῆς καὶ ἄχαρις ἢ φωνή, μετέβη ἢ κιθάρα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Κοκκινάκη.

Τὸν Κοκκινάκη ἐγνώριζε τότε τὸ κοινὸν, οὐχὶ ἐκ τῆς μετοχῆς εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Λογίου Ἐρμού καὶ τῶν δύο ἢ τριῶν αὐτοῦ μεταφράσεων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐμβατηρίου

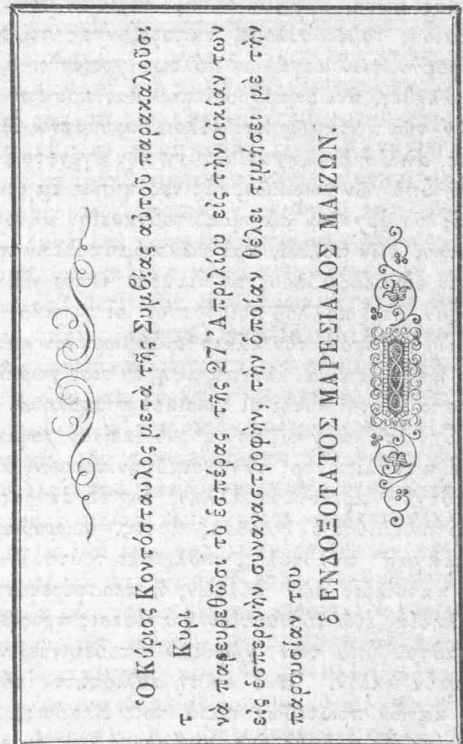
Ἐὖρα λιγερὸν καὶ κοπτερὸν σπαθίμου», καὶ τῆς ἐμμελοῦς καὶ ἐνθουσιώδους φωνῆς μεθ' ἧς ἐψάλλεν αὐτὸν, ὃν περ ἦκουσε ἀδδόμενον καὶ κατὰ τὰς ἐσχάτιας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὶ πρό μύρου συνταχθέντα. Οὐδ' ἐνθυμοῦμαι μέλος μετὰ τὸ «Δεῦτε, παῖδες τῶν Ἑλλήνων», τὸ «Ὡς πότε παλληκάρια» καὶ τὸ «Τί καρτερεῖτε», τοσούτῳ ταχέως καὶ γενικῶς υἰοθετηθὲν παρ' ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους ὅσον αὐτό.

Μετὰ δὲ τὸν ἐμβατήριον ἐψάλε καὶ ἕτερον ἄσμα, καὶ οὕτως ἀνεκούφισε τὴν στενοχωρίαν τῶν οἰκοδεσποτῶν μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ πρώτου μουσουργοῦ. Ἄλλὰ τίς σήμερον μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἐτῶν, παρευρισκόμενος εἰς τοὺς ἐν Ἀθήναις συγκροτούμενους χοροὺς, πιστεύει τὴν τοιαύτην ἀλλοίωσιν;

Καὶ ἕτερος δὲ χορὸς, πολυτελέστερος τοῦ ὑπουργικῆς διὰ τὸ εὐρύτερον τῆς οἰκίας, τὸ κομψότερον τῶν ἐπίπλων, τὸ ἀρμονικώτερον τῆς ἀγγλικῆς μουσικῆς καὶ τὴν κατ' Εὐρωπαίους ἐντυπον πρόσκλησιν, ἦν ὡς πάντῃ καινοφανῆ τότε πρᾶξιθῆναι χάριν περισργείας, εἶχε συγκροτηθῆ πρὸ δέκα ἡμερῶν πρὸς τιμὴν τοῦ στρατάρχου Μαιζών, ἐλθόντος ν' ἀποχαιρετίσῃ τὸν Κυβερνήτην. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους δὲν εἶχε πῶς νὰ ξενίσῃ προσηκόντως τὸν ἀρχηγὸν τῆς εὐεργέτιδος στρατιᾶς, ὁ Ἀλέξανδρος

Κοντόσταυλος ἀνέλαβε φιλοτίμως νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν κοινὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Γαλίαν, τὴν ἑκατὸν εἴκοσιν ἑκατομύρια φράγκων δαπανήσασαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς Πελοποννήσου. Καὶ ὁ λαὸς δὲ κατακλύων τὰς ὁδοὺς ἐδήλου τὴν χαρὰν αὐτοῦ, ἦν καὶ ἐπηύξανε τὸ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἰδρυθὲν ἐν τινὶ παραλίῳ καλύβῃ ζαχαροπλαστεῖον τοῦ κύρ Παντελῆ, τὸ πρῶτον ἐπιφανὲν ἐν τῇ ἀγωνιζομένῃ Ἑλλάδι.

Ἴδου δὲ ἀπαράλλακτον τὸ προσκλητήριον·

Καὶ ὁ Κυβερνήτης δὲ προσήνεγκε τῷ Γάλλῳ στρατάρχῃ σπάθην ἑλληνικὴν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Κωνσταντινίου τοῦ Μεγάλου χρονολογουμένην, ὡς λέγει ἡ ἀπὸ 4 Μαΐου 1829 ἐπιστολὴ αὐτοῦ, «σπάθην ὀπλίσασαν τὴν χεῖρα γενναίου τινὸς προμάχου τοῦ Σταυροῦ.»¹

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΡΟΦΗΣ

Μετὰφρασις Ν. Α. Λεβίδου.

Ἄς ἐξετάσωμεν κατὰ πρῶτον τὸν ἄρτον, κυρίως δὲ τὸ ἄλεσμα τοῦ καρποῦ, ἐξ οὗ οὗτος παράγεται. Ἄλλ' ἵνα ἐνοηθῶσι τὰ στάδια τῆς προόδου, ἅτινα τὸ ἄλεσμα διήνυσσε, πρὶν ἢ ἐξευρεθῆ ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς τοῦ ἄρτου, ὁ ἐν ταῖς εὐρωπαϊαῖς πόλεσιν ἐν χρήσει ὢν, μεταδῶμεν εἰς τὰ χωρία ἐκεῖνα τῶν Καρπαθίων, ὅπου ἐξητάσαμεν ἄλλοτε τὰ διάφορα εἶδη τῶν καλυθῶν. Ἡ τροφή λοιπὸν τῶν κατοικῶν τῶν χωρίων ἐκείνων εἶναι χείρων τῆς κατοικίας αὐτῶν, ἀφοῦ ἀγνοοῦσι περίπου τὸ κρέας, οὐ τινος βόλις ἄπαξ κατ' ἔτος γέγονται. Ἐπειδὴ δὲ ἀποτελοῦσι

1. Ἱστορικὰ Ἐκνημῆσαι, ὑπὸ Ν. Δραγοῦμη.